
ADVIES

Tweejaarlijks Verslag 2020-2021 over Armoede, Bestaansonzekerheid en Sociale uitsluiting

---

Aanvrager	Minister Alain Maron
Aanvraag ontvangen op	21 september 2022
Aanvraag behandeld door	Commissie Economie - Werkgelegenheid - Fiscaliteit – Financiën Commissie Diversiteit – Gelijkheid van kansen - Armoede
Advies aangenomen door de Plenaire vergadering op	17 november 2022

Vooraf

Deze adviesaanvraag betreffende het Verslag 2020-2021 over Armoede, Bestaansonzekerheid en Sociale uitsluiting past in het kader van de uitvoering van artikel 4 § 2 van het op 5 mei 1998 ondertekende Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestending van het armoedebeleid, dat bepaalt: « *Binnen de maand na ontvangst bezorgt de Federale Regering het Verslag aan de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven die op hun beurt binnen de maand advies uitbrengen, namelijk over de gebieden die tot hun taken behoren. De Gemeenschappen en Gewesten vragen eveneens advies aan hun adviesorganen die op dit vlak bevoegd zijn volgens dezelfde procedure* ».

Sinds 2005 heeft Brupartners adviezen uitgebracht over acht Tweejaarlijkse Verslagen. Zijn laatste advies over deze materie dateert van 17 september 2020 en had betrekking op het Tweejaarlijks Verslag « Duurzaamheid en Armoede ».

Brupartners wordt eveneens regelmatig door het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad voor advies geraadpleegd over de Armoedeverslagen en de Brusselse plannen inzake armoedebestrijding.

Dit **elfde** Verslag, « *Solidariteit en armoede* » genaamd, geeft uitdrukking aan de nood tot ontwikkeling van een actieve, inclusieve en holistische solidariteit om de situaties van armoede in België in te perken. Het Verslag is namelijk van mening dat de crisissen (Covid-19, de overstromingen van 2021) hebben aangetoond in welke mate de solidariteitsmechanismen essentieel zijn om kwetsbare bevolkingsgroepen te steunen en om te verhinderen dat zij in armoedesituaties terechtkomen. Het wijst erop dat deze solidariteit bijzonder belangrijk is op twee specifieke gebieden: fiscaliteit en werk.

Tijdens het overleg voor de opstelling van het Verslag werd vastgesteld in welke mate de sociale zekerheid de kern van het Belgische solidariteitsinstrument vormt en hoezeer de grenzen ervan of de uitsluiting ervan schade kunnen toebrengen aan de rechten van personen in België.

Advies

1. Algemene beschouwingen

Brupartners wenst nogmaals de kwaliteit van de werkzaamheden van de auteurs van het Verslag en van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting te benadrukken.

Brupartners vestigt evenwel de aandacht op het feit dat de inhoud van het Verslag geen rekening houdt met de specifieke kenmerken van Brussel. Hij is van oordeel dat een raadpleging – stroomopwaarts – van de Brusselse instanties en de actoren, die te Brussel actief zijn, zou toelaten om zich beter op de specifieke noden van Brussel af te stemmen.

Brupartners herinnert eveneens aan het belang van het sociaal overleg te Brussel, en in België in het algemeen. Het sociaal overleg verenigt namelijk de gehele burgermaatschappij via de vakbonden (werknemers), de vertegenwoordigers van de werkgevers van de social-profitsector (ziekenfondsen, verenigingen, NGO's, collectieven, enz.) en deze van de profitsector (zelfstandigen, enz.). Het is bijgevolg een erkend en doeltreffend kanaal van overleg. Hij betreurt dat dit element niet beter tot

uiting komt in hoofdstuk 1.2 "Een samenleving opbouwen", met het gevaar dat de plaatsen en tijdstippen van overleg met actoren, wier legitimiteit en representativiteit twijfelachtig kunnen zijn, worden vermenigvuldigd.

Meer in het algemeen is **Brupartners** het eens met de conclusies van het Verslag over de relevantie van het verband tussen solidariteit en armoedebestrijding. Zoals in het verslag wordt vermeld, is het belang van dit verband zeer duidelijk naar voren gekomen tijdens de Covid-19-crisis en blijkt het nog steeds van fundamenteel belang te zijn voor de weerbaarheid tegen de energiecrisis. **Brupartners** is het eens met de centrale rol van de sociale zekerheid en wijst op het belang van een paritair beheer ervan.

Brupartners herinnert er echter aan dat armoede geen fataliteit is en ook het resultaat van politieke keuzes. Daarom moet tevens de nadruk worden gelegd op het beleid voor de verdeling van de welvaart, met name door middel van een sterke sociale zekerheid, sociale minimumuitkeringen en lonen waarmee mensen fatsoenlijk kunnen leven, een werkgelegenheidsbeleid dat het onzekere karakter van de werkgelegenheid bestrijdt, een aanbod van opleidingen voor de banen van morgen, alsmede openbare en collectieve diensten van goede kwaliteit die voor iedereen toegankelijk zijn.

Brupartners herinnert er echter aan dat de strijd tegen armoede niet uitsluitend via de sociale zekerheid kan worden gevoerd en dat bij het uitstippelen van het overheidsbeleid een alomvattende visie op de strijd tegen armoede voorop moet staan. Hoewel hij het belangrijk vindt dat er verbanden worden gelegd tussen de verschillende acties ten behoeve van mensen die in armoede leven, plaatst hij vraagtekens bij de beslissing van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering om het Actieprogramma voor armoedebestrijding, het Brusselse Gezondheidsplan (GGC) en het *Plan stratégique de promotion de la santé (COCOF)* samen te voegen. **Brupartners** is namelijk van mening - zoals reeds vermeld in zijn advies over het voorontwerp van gemeenschappelijk decreet en ordonnantie betreffende de aanneming en uitvoering van het Brussels Geïntegreerd Welzijns- en Gezondheidsplan¹ - dat het bij de uitwerking van een dergelijk plan noodzakelijk is om het raadplegingsproces uit te breiden teneinde alle actoren van de betrokken sectoren erbij te betrekken, teneinde geen beleid te ontwikkelen dat bepaalde doelgroepen vergeet.

Brupartners betreurt nogmaals dat een transversale en diepgaande genderanalyse in het Verslag ontbreekt. Voorts verzoekt hij om raadpleging en advies van de Brusselse Raad voor de gelijkheid van vrouwen en mannen over dit Verslag en de volgende tweejaarlijkse Verslagen van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. Het verbaast **Brupartners** ook dat organisaties als Unia of het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen niet zijn geraadpleegd tijdens de opstelling van dit Verslag. **Brupartners** vindt het tenslotte jammer dat het verslag geen melding maakt van het sociaaleconomisch toezicht.

Tot slot betreurt **Brupartners** dat "Hoofdstuk IV - Wegen naar solidariteit en rechtvaardigheid" niet meer aandacht krijgt in het Verslag, omdat het relevante en nogal nauwkeurige eisen en voorstellen voor oplossingen bevat. **Brupartners** betreurt ook dat het Verslag zich voornamelijk beperkt tot een analytische benadering en zich niet ambitieuzer toont wat betreft de maatschappelijke, economische en politieke visie die moet worden bepleit om armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting op doeltreffende wijze te bestrijden.

---

¹ [A-2022-046-BRUPARTNERS](#).

2. Bijzondere beschouwingen

2.1 Focus op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Brupartners neemt akte van het feit dat het Steunpunt ter bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting gebruik maakt van bestaande indicatoren op nationaal en gewestelijk niveau om zijn bevindingen te onderbouwen en zijn aanbevelingen te formuleren. Zo zijn de in het tweejaarlijks Verslag vermelde statistische elementen het resultaat van de analyse van - onder meer - de indicatoren in het Nationaal Actieplan Sociale Insluiting, in de verschillende instrumenten van de studiedienst van de Vlaamse Regering of in die van het *Institut wallon de l'évaluation, de la prospective et de la statistique*. Er wordt eveneens rekening gehouden met de statistieken van de OCMW's, het Rijksregister en de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. Om inzicht te krijgen in de situatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden voornamelijk de gegevens van het Brussels Observatorium voor Gezondheid en Welzijn onderzocht.

In dit verband betreft **Brupartners** dat de beschikbare statistieken van het BISA, view.brussels en equal.brussels niet als primaire bronnen worden gebruikt. Hoewel deze gegevens vaak in andere publicaties van het Steunpunt ter bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting worden opgenomen, zou een rechtstreekse raadpleging ervan toelaten om beter in te spelen op de specifieke kenmerken van Brussel.

Brupartners juicht toe dat zowel nationale als gewestelijke aspecten in aanmerking worden genomen. De armoedesituatie in het Brussels gewest is echter in vele opzichten specifiek. In het Brussels gewest leeft immers ongeveer een vijfde van de beroepsbevolking van een bijstandsuitkering of een vervangingsinkomen. Bovendien is de migratiestroom in Brussel aanzienlijk en verwelkomt het Gewest veel "nieuwkomers". De hoge jeugdwerkloosheid, de sociale en sociaal-ruimtelijke ongelijkheden, de kinderarmoede, de hoge woonkosten, het aantal mensen zonder papieren, de aanwezigheid van veel eenoudergezinnen, een rijke stad en arme inwoners maken ook deel uit van het sociaaleconomisch landschap van Brussel. Uitgaande van de vaststelling dat in de grote steden van het land een groot deel van de armoede geconcentreerd is en de ongelijkheid het grootst is, acht **Brupartners** het van essentieel belang om rekening te houden met alle kenmerken van deze steden om situaties van armoede te bestrijden.

Daartoe verzoekt **Brupartners** het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting om:

- alle Brusselse partners bij de opstelling van het Verslag te betrekken (politieke actoren, sociale partners, organisaties die de burgersamenleving vertegenwoordigen, enz.)
- de verschillende doelgroepen (jongeren, personen van buitenlandse oorsprong, laaggeschoolden, enz.) op actieve wijze aan de opstelling te laten deelnemen

2.2 Doelgroepen

Brupartners herinnert ook aan het belang van een bijzondere aandacht voor bepaalde specifieke groepen die regelmatig worden gediscrimineerd, met name bij hun integratie in de arbeidswereld. Voor deze mensen, die vaak al verzwakt zijn door een situatie met een hoger armoederisico, hebben de verschillende crisissen immers een vermenigvuldigend effect en creëren zij situaties met langdurige

negatieve gevolgen. Er wordt vooral verwezen naar jongeren, langdurig werklozen, mensen met een handicap of met een gezondheidstoestand die hen kwetsbaarder maakt voor problemen, mensen die in een instelling verblijven, eenoudergezinnen, minder zichtbare bevolkingsgroepen zoals mensen zonder papieren of daklozen, alsmede werknemers in onzeker dienstverband en werkstudenten. Deze groepen zijn bijzonder blootgesteld aan moeilijkheden met de toegang tot rechten. De Covid-19-crisis heeft deze moeilijkheden voor deze doelgroepen duidelijk nog verergerd, zoals blijkt uit het op 12 november 2020 gepubliceerde UNIA-rapport "Covid-19: een test voor de mensenrechten"².

Brupartners betreurt dat een deel van het Verslag niet specifiek gewijd is aan deze doelgroepen, die nochtans bijzonder kwetsbaar zijn en gemakkelijker in een situatie van armoede of bestaansonzekerheid kunnen terechtkomen.

Bovendien leven er een groot aantal mensen zonder papieren in Brussel (Caritas spreekt van 150.000 personen), waarvan velen tevens dakloos zijn. Gelet op hun bijzonder kwetsbare situatie worden deze mensen meer blootgesteld aan situaties van grote bestaansonzekerheid en hebben zij geen toegang tot rechten. **Brupartners** is van mening dat de bestrijding van armoede in Brussel niet mogelijk is zonder een grondige focus op deze specifieke groep.

In dit verband herinnert **Brupartners** aan de beschouwingen in verschillende van zijn adviezen over de armoedesituatie van sommige van deze doelgroepen, en met name over de impact van de Covid-19-crisis voor deze laatste³.

2.3 Evaluatie

Brupartners neemt akte van de opvolgingsprocedure waarin artikel 4 van het samenwerkingsakkoord van 5 mei 1998 tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de continuïteit van het armoedebeleid voorziet, en dat enerzijds bepaalt dat het Verslag wordt voorgelegd aan de regeringen van de Gemeenschappen en de Gewesten en anderzijds dat alle ondertekenende partijen zich ertoe verbinden om een debat te houden over de inhoud van het Verslag en de adviezen, en in het bijzonder over de in het Verslag geformuleerde aanbevelingen en voorstellen.

Brupartners betreurt echter dat elk tweejaarlijks Verslag los lijkt te staan van de vorige verslagen. Hij is van mening dat een evaluatie van het effect van de in vorige Verslagen geformuleerde aanbevelingen moet worden verricht en dat deze in aanmerking moet worden genomen bij de opstelling van het volgende Verslag. Zo'n evaluatie zou de continuïteit van het proces waarborgen.

Brupartners wenst dat het Steunpunt ter bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting hem jaarlijks een opvolging van elk verslag en van de aanbevelingen bezorgt.

2.4 Transversale thema's

Toegang tot de rechten

Brupartners herinnert eraan dat de toegankelijkheid van de openbare diensten voor alle burgers de essentiële voorwaarde is voor de doeltreffendheid van de individuele rechten. Daarom is het van belang dat wordt nagedacht over de mogelijkheid voor overheidsdiensten om niet alleen crisissituaties, maar ook de verschillende individuele situaties van burgers te beheren, teneinde te voorkomen dat rechten niet worden opgenomen.

² [COVID-19: een test voor de mensenrechten \(2020\) | Unia](#).

³ Zie bijvoorbeeld [A-2021-051-BRUPARTNERS](#), [A-2021-049-BRUPARTNERS](#) en [A-2021-002-BRUPARTNERS](#).

Om de uitoefening van rechten te vergemakkelijken en de niet-opname van rechten te voorkomen, vraagt **Brupartners** om een studie te wijden aan de invoering van de automatisering van rechten. Er moet worden geïnvesteerd om iedereen, die voor een basisrecht of een sociale uitkering in aanmerking komt, in staat te stellen om hier ook daadwerkelijk gebruik van te maken. Deze investeringen moeten hand in hand gaan met de ontwikkeling van de samenwerking tussen de verschillende instanties die steun verlenen, om de voorwaarden voor steunverlening te harmoniseren en de uitwisseling van gegevens mogelijk te maken.

Werkgelegenheid

Brupartners benadrukt dat alle maatregelen ter bevordering van de werkgelegenheid vier assen moeten volgen⁴:

- De economie en de werkgelegenheid stimuleren
- De bedrijven, de bestaande banen en de inkomsten ondersteunen
- De werknemers op hun werkplek beschermen
- De sociale dialoog gebruiken om nieuwe oplossingen te vinden

Brupartners gelooft ook dat duurzame, hoogwaardige werkgelegenheid een van de belangrijkste hefboomen is in de strijd tegen armoede. In dit verband herinneren wij aan het belang van het toezicht op de kwaliteit van de werkgelegenheid in het Brussels gewest.

Brupartners vraagt speciale aandacht voor mensen in overgangssituaties, zodat zij te allen tijde hun rechten behouden en geen inkomensverlies lijden als gevolg van een statuswijziging. Deze waarborg moet gepaard gaan met de erkenning van meer atypische of platformstatussen waardoor alle werknemers van de sociale zekerheid kunnen genieten.

Brupartners onderstreept het belang van vrijwilligerswerk dat bijdraagt tot de versterking van de solidariteit. Hij is echter van mening dat deze vrijwillige activiteiten niet ten koste mogen gaan van het systeem van de sociale zekerheid en van de verplichtingen van de verschillende regeringen die aan het roer staan. Bovendien benadrukt **Brupartners** dat vrijwilligerswerk niet in de plaats mag komen van het overheidsoptreden en niet mag worden gebruikt als hefboom, als instrument voor het werkgelegenheidsbeleid.

De crisis heeft ook aangetoond hoe essentieel het is om de banden tussen gezins-/privéleven en werk goed te structureren. Daartoe beveelt **Brupartners** aan om het netwerk van kinderopvang te versterken en het aantal plaatsen uit te breiden. Kinderopvang vormt, vooral voor eenoudergezinnen, een van de belangrijkste obstakels om weer aan het werk te gaan, en versterkt dus de hierboven aangehaalde armoedemechanismen voor deze mensen.

Brupartners beveelt ook aan om het netwerk van opleidingspartners te versterken en volledige informatie te verstrekken (de voor- en nadelen) over de verschillende formules inzake loopbaanonderbreking, ouderschapsverlof (tijdskrediet en specifiek verlof), rekening houdend met de mogelijke verdeling van de verantwoordelijkheden tussen beide ouders en op basis van goede praktijken. Zoals in het Verslag wordt opgemerkt, beveelt **Brupartners** in dit opzicht aan om de ongelijkheden bij het gebruik van deze formules voor de aanpassing van de arbeidstijd te controleren en hieraan te verhelpen, zodat deze aan iedereen ten goede kunnen komen.

---

⁴ Beleidswerven voor het heroplevingsbeleid weerhouden door de Internationale Arbeidsorganisatie.

Brupartners herinnert aan de impact van crisissen op individuele situaties. Hij pleit ervoor dat met deze effecten rekening zou worden gehouden bij de geïndividualiseerde behandeling van situaties van arbeid of non-arbeid - maar steeds met toepassing van een gelijkheids- en evenredigheidsbeginsel -, met name wat de toekenning van rechten en voordelen betreft.

Fiscaliteit

Brupartners is van mening dat, naast alle noodzakelijke hervormingen, belastingen op een eerlijke manier moeten worden geïnd. Het is dus noodzakelijk dat de belastingplichtigen niet worden belast op bedragen die niet verschuldigd zijn, maar het is ook absoluut noodzakelijk dat belastingplichtigen de belasting niet kunnen ontduiken. **Brupartners** beschouwt dit beginsel als essentieel voor de solidariteit.

In dit verband acht **Brupartners** het van essentieel belang dat de verschillende entiteiten van het land het eens worden over een zekere harmonisatie van de fiscale regels om geen voorwaarden voor een onderlinge belastingconcurrentie te creëren.

Brupartners pleit er ook voor dat elke fiscale maatregel van de overheid erop gericht zou zijn om de fiscaliteit in België aantrekkelijker, eenvoudiger en eerlijker te maken voor alle burgers. In dit verband is hij van mening dat de doelstellingen van een hervorming van de fiscaliteit moeten beantwoorden aan de essentiële uitdagingen van de Brusselse gezinnen, werknemers en ondernemers. Tenslotte moeten de genomen maatregelen ook een doeltreffende werking van de openbare diensten en de solidariteit mogelijk maken. In dit verband wijst **Brupartners** op de delicate situatie van de financiën van de Brusselse gemeenten en herinnert hij eraan dat hij vaak heeft gepleit voor de harmonisatie van de gemeentebelastingen te Brussel om tot een grotere administratieve vereenvoudiging te komen.

Digitalisering van de openbare diensten en van de maatschappij

Eerst en vooral herinnert **Brupartners** aan het belang van een gegarandeerde toegang tot alle openbare diensten. Deze diensten moeten voor iedereen fysiek toegankelijk blijven, zonder digitale toegang, en aan de burgers de mogelijkheid bieden om te praten met en een gekwalificeerd persoon te ontmoeten voor de behandeling van hun dossier.

De digitale vooruitgang moet het mogelijk maken om de gelijke administratieve behandeling van de burgers te garanderen door drie belangrijke beginselen te volgen: eenvoud, toegankelijkheid, leesbaarheid en transparantie. Om deze principes te verwezenlijken, roept **Brupartners** op om de digitale inclusie onder de loep te nemen. Naar het voorbeeld van het in het Verenigd Koninkrijk gevoerde beleid moet een percentage van de schaalvoordelen, die de digitalisering oplevert, opnieuw worden geïnvesteerd in opleiding en ondersteuning van diegenen die het meest door deze kloof worden getroffen. Het is ook belangrijk dat de wijzigingen bij de toepassing van de ordonnantie "Once Only" een betere overgang van burgers van de ene status naar de andere mogelijk maken, zonder dat zij in een situatie terechtkomen waarin zij hun rechten niet kunnen opeisen. In die zin herinnert **Brupartners** aan zijn advies over het voorontwerp van ordonnantie « Once Only »⁵.

Brupartners herinnert er in die zin ook aan dat hij de digitalisering van de samenleving het geschikte moment vindt om na te denken over de automatisering van de rechten. De vele mechanismen, die in dit verband zijn ingesteld, moeten het ook mogelijk maken om de vele problemen te verhelpen

---

⁵ [A-2019-035-ESR](#).

waarmee mensen in overgangssituaties of bij een verandering van status worden geconfronteerd. In dit verband herinnert hij aan zijn initiatiefadvies over het Plan voor digitale toegankelijkheid⁶.

Brupartners pleit ook voor de ontwikkeling van een inclusieve "webcultuur" binnen de overheid en haar werking. Dit moet ervoor zorgen dat de digitale ontwikkelingen bepaalde bevolkingsgroepen niet van de overheid vervreemden. Om dit mogelijk te maken, is het van belang om alle opleidingen, die voor het Brusselse publiek beschikbaar zijn, te herzien door er een digitale invalshoek in op te nemen, niet alleen om aan deze opleidingen meer bestendigheid te geven, maar ook om aan de deelnemers de sleutels aan te reiken om actief deel te nemen aan de digitale wereld in wording.

Brupartners herinnert ook aan de moeilijke toegang of de onmogelijkheid voor sommige gezinnen om toegang te krijgen tot online onderwijsplatformen. Daarom pleit hij ervoor om mechanismen te onderzoeken waardoor gezinnen, die de gevolgen van de digitale kloof ondervinden, te allen tijde toegang tot deze diensten kunnen krijgen.

Bovendien dringt **Brupartners** erop aan dat over alle mogelijkheden, die aan de burgers in het kader van de digitalisering van de samenleving worden geboden, niet alleen goed wordt gecommuniceerd, maar dat deze ook op uitgebreide wijze aan de gebruikers worden uitgelegd. Daarbij moet rekening worden gehouden met de specifieke kenmerken van de verschillende doelgroepen in Brussel, waaronder de mate van afstand tot de digitale wereld en de mate van geletterdheid.

Gezondheid

Brupartners verbaast zich erover dat het Verslag geen melding maakt van de gezondheidseffecten van armoede. Armoede heeft namelijk ernstige gevolgen voor de toegang tot de gezondheidszorg en de oververtegenwoordiging van arme personen met ernstige gezondheidsproblemen.

2.5 Impact van de Covid-19-crisis

In Brussel heeft de ongunstige sociale en gezondheidscontext⁷ ertoe geleid dat vaker geen gebruik wordt gemaakt van sociale rechten en dat de sociale bescherming te wensen overlaat. Bijna 30% van de Brusselaars verklaarde in maart 2021 een inkomensverlies te hebben geleden als gevolg van de Covid-19-crisis en 17% verklaarde in oktober 2021 nog steeds een verlies te lijden⁸. De crisis heeft verschillende gevolgen gehad voor de bevolking in het Brussels gewest, afhankelijk van de situatie van elk individu op het gebied van werkgelegenheid, beschikbare middelen, toegang tot het stelsel van sociale bescherming, huisvestingsomstandigheden, enz. **Brupartners** wil allereerst benadrukken dat de gevolgen van de crisis op gedifferentieerde wijze moeten worden geanalyseerd, met name door gebruik te maken van gendermainstreaming. Aangezien vrouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest meer aan armoede zijn blootgesteld dan mannen, moeten de weerhouden indicatoren de besluitvormers in staat stellen om de antwoordelementen aan te reiken die toelaten om een grotere ongelijkheid tussen de geslachten te voorkomen en om de discriminatie van de doelgroepen te vermijden.

In dit verband vraagt **Brupartners** dat wordt nagedacht over de in noodsituaties genomen maatregelen die wellicht bepaalde inkomenscategorieën hebben bevoordeeld en de situatie van de meest onzekere

⁶ [A-2021-042-BRUPARTNERS](#).

⁷ Een sociaaleconomische diagnose is beschikbaar in de laatste [Sociale Barometer van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn](#).

⁸ Perspective-brussels, [Sociaal-economische, territoriale en ecologische diagnose van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest na de COVID-19-pandemie](#), mei 2022, p. 74.

werknemers geenszins hebben verbeterd. Het is niet aanvaardbaar dat maatregelen van de Regering, zelfs in een noodsituatie, de ongelijkheden versterken door zich alleen op de meest bevoorrechte profielen te richten⁹.

De situatie moet aan de hand van specifieke criteria worden geanalyseerd om beter te begrijpen welke sectoren, functies en soorten werkgelegenheid het zwaarst door deze crisis zijn getroffen.

Brupartners vraagt dat deze analyse transversaal zou zijn en het mogelijk zou maken om de moeilijkheden bij de toegang tot de rechten voor deze groepen te beperken of zelfs weg te werken, en om tegelijkertijd de ongelijkheden tussen de verschillende componenten van de Brusselse bevolking te verminderen. Zo worden onderaannemers vaak genegeerd omdat zij in de statistieken in andere categorieën worden ondergebracht.

Brupartners pleit er ook voor dat het effect van de tijdelijke werkloosheid op de inkomens van de huishoudens snel en volledig wordt geëvalueerd, zodat er in het toekomstig overheidsbeleid rekening mee kan worden gehouden en een toename van de ongelijkheden kan worden voorkomen. Deze evaluatie moet met name de situatie belichten van degenen met de laagste inkomens, die het meest worden getroffen door inkomensverlies als gevolg van tijdelijke werkloosheid. Voor de crisis hadden deze huishoudens al zeer weinig spaarcapaciteit. Bijgevolg heeft dit inkomensverlies noodzakelijkerwijs een aanzienlijke en negatieve invloed gehad op het vermogen van deze huishoudens om het hoofd te bieden aan de verplichte uitgaven en in de eerste levensbehoeften te voorzien, zoals blijkt uit het toegenomen beroep op voedselhulp.

Tenslotte acht **Brupartners** het van fundamenteel belang dat voorrang wordt gegeven aan de doeltreffende werking van de armoedebestrijding. Daartoe is hij van mening dat de uitdagingen, die in deze strijd op het spel staan, niet de aarzelingen van het beleid in België mogen ondergaan. Deze uitdagingen moeten in hun geheel worden beschouwd en bij de volgende beschouwingen over het bestuur van ons land moet hiermee absoluut rekening worden gehouden.

2.6 Energiecrisis

Brupartners nodigt het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting uit om snel een standpunt in te nemen over de maatregelen die de verschillende beleidsniveaus hebben genomen om de gevolgen van de energiecrisis voor de burgers te bestrijden. Hoewel **Brupartners** het toejuicht dat er in het kader van deze crisis curatieve maatregelen worden genomen, betreurt hij niettemin dat er weinig structurele, preventieve en doortastende oplossingen zijn besproken en ingevoerd.

3. Beschouwingen betreffende de aanbevelingen

Brupartners neemt nota van de 61 aanbevelingen in het Verslag. Hij meent dat het goed zou zijn om hieraan extra aandacht te geven en, voor zover mogelijk, passende antwoorden te bieden. Dit moet met name gebeuren op basis van de opeenvolgende analyses van het Steunpunt tot bestrijding van

---

⁹ Men denkt hier aan de discriminatie ingevolge de mogelijkheid om de betaling van maandelijkse hypothecaire terugbetalingen op te schorten, maar niet van de huur, en de opschorting van de maandelijkse terugbetaling van leningen op afbetaling, maar niet van andere vormen van leningen of afbetalingsplannen voor de aanzuivering van achterstallen.

armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, waaruit blijkt dat de situatie ondanks de vaststelling van doelstellingen inzake armoedebestrijding er slechts zeer langzaam op vooruitgaat (en zelfs achteruitgaat).

Brupartners heeft beslist om zich in het kader van dit advies enerzijds uit te spreken over de aanbevelingen die voor hem het belangrijkste waren en anderzijds over de aanbevelingen die voor de gewestelijke overheden nuttig kunnen zijn.

*

*   *